

GRADIVO

PRISPEVEK K ZGODOVINI DVEH ANTOLOGIJ

O pripravah za izdajo antologije jugoslovanske proze in antologije jugoslovanske poezije v francoskem jeziku je Društvo slovenskih književnikov izvedelo iz poročil v dnevnem časopisju. V zvezi s temi vestmi je zahtevalo od ustanove Publicistično izdavaški zavod Jugoslavija v Beogradu pojasnilo o značaju antologij in o slovenskem deležu pri izboru. V dopisu je izrazilo tudi svoje načelne pripombe o posredovanju naših kulturnih vrednot tujini in o potrebi temeljitega sodelovanja med našimi kulturnimi središči, kadar gre za takó reprezentativne publikacije, kot sta omenjeni antologiji. Nezačuden in zelo ekskluzivni odgovor Publicistično izdavaškega zavoda Jugoslavija je sprožil novo pismo Društva slovenskih književnikov, ki je bilo v prepisu poslano tudi zveznemu Svetu za kulturo, Zvezi književnikov Jugoslavije in republiškim društvom književnikov. Od vseh naslovljencev sta na pismo odgovorili le Udruženje književnika Bosne i Hercegovine in Udruženje književnika Srbije. Ker sta medtem antologiji izšli v obliki, o kateri ne moremo trditi, da je zadovoljljiva¹, je uredništvo Naše sodobnosti zaprosilo Društvo slovenskih književnikov, naj mu prepusti v objavo opisano korespondenco. Za ta korak se je odločilo zaradi tega, ker meni, da vprašanje naših kulturnih stikov s tujino ni zgolj stanovska zadeva prizadetih, ampak problem, o katerem je zaradi nezdravih razmer na tem področju treba spregovoriti tudi v javnosti.

Uredništvo

Prvo pismo Društva slovenskih književnikov:

Društvo slovenskih književnikov

Ljubljana 3. II. 1959.

Ljubljana

Tomšičeva 12

Publicistično izdavaški zavod Jugoslavija

Beograd

Društvo slovenskih književnikov v Ljubljani je izvedelo iz časopisnih poročil, da namerava vaše podjetje skupno z založbo Seghers v Parizu izdati Antologijo jugoslovanske poezije in Antologijo jugoslovanske proze in da je uredništvo obeh knjig zaupano tovarišu Zoranu Mišiću.

Podpisano društvo se čudi, da glede izbora slovenskega dela poezije in proze v teh dveh antologijah ni bil doslej obveščen in konsultiran niti odbor tega društva niti njegova Komisija za zveze s tujino, čeprav se ta posebej ukvarja s takimi in podobnimi nalogami. Začudenje društva je tem večje, ker imenovani urednik, kolikor nam je znano, ni intimnejši poznavalec slovenske literature.

Zaradi tega bi podpisano društvo v interesu stvari same želelo pojasnila, kolikšen in kakšen je slovenski delež v teh dveh antologijah, kateri avtorji so zastopani v njima in s katerimi deli. Ker iz lastnih izkušenj poznamo težave,

¹ Glej o tem: Naša Sodobnost, 1959, str. 652-4, in prav tam, str. 1146.

ki nastajajo pri prevajanju naše literature, zlasti pa poezije v tuje jezike, bi hoteli vedeti, kdo je izvršil prevode slovenskih del in kakšna je kvaliteta teh prevodov.

Prepričani smo, da ne more biti priprava dveh tako važnih publikacij, ki zadevata celotno Jugoslavijo in njen kulturni prestiž, izključna stvar enega samega podjetja, ne da bi to podjetje pritegnilo k posvetovanju vse prizadete kulturne centre v državi. Prav tako smo prepričani, da bi sodelovanje našega društva oziroma naše Komisije za zveze s tujino znatno pripomoglo k temu, da bi bil slovenski del v obeh publikacijah reprezentativnejši in kvalitetno bolje odbran.

V pričakovanju vašega odgovora in vaših pojasnil vas tovariško pozdravljamo!

Predsednik
Komisije za zveze s tujino pri DSK
Fran Albreht, l. r.

Predsednik
Društva slovenskih književnikov
Matej Bor, l. r.

Prevod odgovora Publicističko izdavaškega zavoda Jugoslavija:

Publicističko izdavaški zavod Jugoslavija

Beograd

Beograd, 9. februar 1959 leta.

Redakcija založniške dejavnosti

Št. 725/1

ZS/OT

Društvo slovenskih književnikov

Ljubljana

Tomšičeva 12

V zvezi z Vašim dopisom z dne 3. II. Vas želimo obvestiti o naslednjem: Zavod »Jugoslavija« je angažiral, po priporočilu svojega Upravnega odbora, književnika Zorana Mišića, da pripravi izbor sodobne jugoslovanske poezije in proze za objavo v koprodukciji s tujimi založniki. Predloženi izbor tovariša Mišića je naš Zavod poslal v recenzijo dvema književnikoma, katerih sodbo je mogoče šteti za pristojno. Na osnovi pozitivnih recenzij in ob upoštevanju njihovih pripomb je bil izbor Zorana Mišića sprejet in dostavljen pariški založbi Seghers, kjer je bil izvršen ožji izbor, prilagojen značaju edicije, v kateri izideta panorami naše sodobne poezije in proze.

Vprašanje o kompetenci Zorana Mišića, da opravi izbor, ki ga načenjate Vi, sodi v domeno avtorskega dela književnika. Mislimo, da neki književnik lahko prevzame delo, s tem pa tudi odgovornost zanj, a Zavod »Jugoslavija« — ki ni podjetje in ki ne dela ničesar, kar bi bilo »izključna stvar samega podjetja« — je s svoje strani, z omenjenim postopkom, kar zadeva recenzijo Mišićevih izborov, storil vse, da bi ti izbori čim bolj objektivno predstavili tujini sodobno jugoslovansko literaturo. Kar zadeva prevode tekstov slovenskih piscev, smo pred časom (še 25. I. 1957) prosili za sodelovanje tovariša Cirila Kosmača, kar pomeni, da si je Zavod »Jugoslavija«, pripravljajoč te publikacije, vsestransko prizadeval, zagotoviti najboljše možne rešitve pri tem kompliciranem delu.

S tovariškim pozdravom,

Glavni urednik,
Živorad Stojković l. r.

Drugo pismo Društva slovenskih književnikov. Razen naslovniku je bilo to pismo v prepisu s prilogami (prepis prvega pisma in odgovora) poslano zveznemu Svetu za kulturo, Zvezi književnikov Jugoslavije in republiškim društvom književnikov.

Društvo slovenskih književnikov

Ljubljana
Tomšičeva 12

Ljubljana, 28. II. 1959.

Publicističko izdavački zavod Jugoslavija
Beograd

Prejeli smo vaš dopis št. 725/1 z dne 9. februarja 1959 v zvezi s sestavo antologije jugoslovanske poezije in antologije jugoslovanske proze, ki ju pripravljate vaše podjetje za inozemstvo v redakciji Zorana Mišiča. Vsebina vašega odgovora nas žal nikakor ne more zadovoljiti.

Edicije vašega podjetja, ki so namenjene inozemstvu, so reprezentativnega značaja in imajo nedvomno nalogo, predstavljati Jugoslavijo in njeno kulturo v celoti in z vidikov, ki enakopravno zadovoljujejo vsako našo nacionalno kulturo posebej. Sodimo, da takemu principu v obeh navedenih primerih ni bilo ustrezno. Nimamo ničesar zoper osebo urednika, ki ste ga izbrali, vendar ga ne moremo smatrati za kompetentnega, da bi samostojno presojal in odločal o sestavi slovenskega dela obeh antologij. Zato v tem primeru ne gre za vprašanje individualnih avtorskih pravic tovariša Zorana Mišiča, temveč za vprašanje kvalifikacij, ki jih mora imeti urednik takega dela glede na mnogonacionalni karakter naših literatur.

Tudi nam ni znano, da bi kdor koli izmed slovenskih književnikov bil naprošen za sodelovanje pri obeh recenzijah teh izborov, ki ju vi omenjate. Navajate sicer ime Cirila Kosmača, vendar iz dopisa ni razvidno, da bi se bil Ciril Kosmač aktivno angažiral bodisi pri samih izborih bodisi pri njihnih recenzijah. Ciril Kosmač nam tudi sam izjavlja, da se vašemu vabilu za sodelovanje pri prevajanju tekstov ni mogel odzvati. Pri tem je očitno tudi ostalo, kar pomeni, da vaše podjetje ni — kot pravite — »svestrano nastojalo da obezbedi što je moguće bolja rešenja u jednom ovako složenom poslu«.

Zaradi tega predlagamo:

1. da se nadaljnje delo pri obeh antologijah v tej obliki ustavi in da se dosedanje gradivo, kolikor zadeva slovensko literaturo, predloži v pretres Komisiji za zveze s tujino Društva slovenskih književnikov.

2. da se tudi v bodoče pri takih in podobnih edicijah zajamči tak sestav uredništva, ki bo zadovoljil interese vsake naše nacionalne kulture posebej.

S tovariškimi pozdravi!

Tajnik:
Tone Pavček

Predsednik:
Matej Bor